

1 TIMOTEO

Huakkuruda Pabloa Timoteotaj o'nigmadoya'uyate.

**Pabloa Timoteotaj
o'nigmadoya'uyate.**

1 ^{1,2}Do Pabloa o'nigmadoya'ne, huadi'da Timoteo. Diosa Jesucristoerea me'ta'mona'uyne. Huadak hua'a kamanbatia'pake'po me'ta'mona'uyne. Diosa oro'omeytaj o'manoeahuahuika'. Jesucristotaj oro'omey ekpoe' o'nigika'ne. Jesucristoen huata'mona'eri ijenok, Jesucristotaj iknopoedenok konig do'hued hueretda huaknopoe'eri huasi'po o'taene, Timoteo. Oro'en Apag Dios Jesucristo Huairierea 'urunanada megkadhuahuike' metinepahuiodhue' menopo'noeyanhue'.

**Nama'da en'manmadika'taj
yan'batik yamana', Pabloa ona'uyate.**

^{3,4}Macedonia huadaribayo huaboa'da akhua'deya'po nogiti daka' o'boroayonpo Efeso huakka' jakyo ya'ika'po. Efeso huaknopoe'eriere sue'da huakka'ahuiti nama'da on'manmadika'ika' kenpa'ti adhuae'pane'endik batikhue'ada on'batia'pakonhuahuika'. Kenda manmadikahue' yane', yamana'. Daka'da oname'ne. Adhuae'pane'endik e'batia'pakonhuahuika'nayo

onpapayo' mabo'i'dik o'ene. Kenda ea'nayo Diostaj eknopoe' Diostaj e'nigpeika' tihuapokhue'dik mo'ene. Akhua'deya'po o'boroayon'uyne.

⁵Kenda o'boroayon'uynok ona'po 'urunopo'da kenpa'ti buttida mon'nopoika'po daka' Diostaj mo'noknopoika'po aratbuttaj di'nanada mon'maika'. ⁶Huakkitihue' huamanmadika'eri huadakda e'mandika' nopoekahue' o'nepo nama'da on'batia'pakika'po on'mabo'ika'. ⁷Moisésen e'mana' e'manmadika'ta' e'pakada Moisésen e'mana' nopoe'hue'ada o'nepo kenomeyen e'manmadika'kon nopoekahue'da o'nepo.

⁸Ken Moisésen e'manmadika' huadakda o'e o'nopoe'ne. Oro'nayo dakhuea' o'kikay nopoe'dik o'ene. ^{9,10}Huanigpeika'eritaj kenpa'ti huadak huakika'eritaj Moisésa manahue' o'uyate. Dakhuea' huaka'eritaj manigpeehue' huaka'eritaj Diosa o'paknok Moisésa o'mana'uyate. Dakhuea' e'ka' kan'nokote'po kenpa'ti kan'nopo'kore'po o'mana'uyate. Diostaj pakhue' huae'eritaj Diosen hua'a huanigpeehue' huae'eritaj dakhuea' huaka'eritaj Diostaj oknopoe'hue' huae'eritaj Diostaj tiona'pakhue'

huae'eritaj huaojtaj huayetapi' huarakeritaj idiaypo huabarakertaj nogen huatoe huabakdejeritaj nog huabotbokereka' huabakdejeritaj huabakbereeritaj da huaa'eritaj buttida ijjay nama'da huaa'eritaj Diosa o'paknok Moisésa o'mana'uyate. Kenpa'ti nogomey huadak e'manmadika'taj nigpeehue' ee'nayo kan'no'pore'po Moisésa o'mana'uyate. ¹¹Kenda Jesucristoen huadak hua'a daka' o'manmadika'ikay. Jesucristoen huadak hua'a kamanmadike'po Diosa huadak hua'a yamanmadika' mena'po me'ta'mona'uyne do'taj.

Jesucristoa di' o'epo Pablotaj o'tinepahui' uynok konigepo dakiti Jesucristotaj ona'uyate.

¹²Diostaj do'a daka' o'nigpeika'apo Jesucristo Huairia meknopoenok huadak hua'a huamanbatia'pakonhuahuika' Jesucristoa bektie'ea'uyne kenpa'ti teynanada kamanmadike'po be'tihuapokika'ne. Konigepo "dakiti" yona'ikay. ¹³A'nenda Jesucristoendiktaj ijtidike'ika'uy. Jesucristoen huaknopoe'eritaj dakhuea'nada ijmagkika'uy kenpa'ti ijbatidike'ika'uy. Kenda e'kika'tada Diosa me'tinepahui'po dakhuea' e'ka' bekkahuea'uyne. Diosensi'po Jesucristotaj oknopoe'hued ijje'po kenpa'ti nopoe'hue' ijje'po dakhuea' ijrika'uy nok Diosa bekkahuea'uyne. ¹⁴Kenpa'ti oro'omeyen Huairia 'urua'nanada megka'nok Jesucristotaj yonopoe'po di' o'maey.

¹⁵Dakhuea' huaka'eritaj a'bakkahueaya'po a'manopoyareaya'po Jesucristo Diosya' kurudya' bo'huatiakuyate. Kenda buttida o'da'ika'. Daka' oknopoe'dik o'ene. Nogomey sue'da dakhuea' egkika'tada donayo dakhuea'nanada

ijkadhuaahuika'uy. ¹⁶Dakhuea'nanada e'kika'tada Diosa di' me'epo me'tinepahui'po me'nopo'korea'uyne. Aratbuttaj dig'a'nanada o'matinepahui'udhuahuika'po Diosa. Kenda kamanopoeanhuahuika'po bekkahuea'uyne. Do'taj dakhuea'nanada huaka'eri ee'tada bekkahuea'uyne. Aratbut on'tipe'epo Diosere noeonhuahuika'dik kanoknopoe'po Diosa menopo'yarea'uyne. ¹⁷Konigepo "Dios Huairia aya'tada o'manhuahuika', bueyhue' o'ika', kentaj tiahuahue'dik o'ey, kenyo'da huereta Dios o'e, aya'nanada o'nopoe, huadkananada 'urua'nanada o'ika'." Mon'batia'pakika'.

¹⁸Konig do'huedsi'po o'taene, Timoteo. "Diosa be'tihuapokika'apone, yaknopoi'ka'po yanigpeika'po Diosen hua'a yamanmadika'," Diosen huamanbatia'pakeria mona'uyne. Okkahuehue' yae'. Yanopuenka'po daka' yaknopoe'po, 'urunopo'da yanopoe'po huadakda yakika'po, me'pukhue'da buttida hua'a yamanmadikika'. Nama'da huamanmadika'eritaj "nama'da manmadikahue' yane'," yamana'. Ona'ne, sion. ¹⁹Huakka'ahuiti huadak ij kay nama'da e'nopoe'ada dakhuea' ogka'uy. Onte'ti Jesucristotaj oknopoe'hue' o'nepo nama'da o'noknopoe'uy. ²⁰Himeneo Alejandroere huabokerek o'nepo ken konig ogka'uyate. Huadak ij kay e'nopoe'ada dakhuea' ogka'uy. Diostaj dakhuea' onahue'dik huabo'da kanopoetpake'po castiga kamagke'po toto' huairitaj ij bayok'uy.

Konig e'tiona'pak Pablo o'manmadika'uyate.

2 ¹Huakkuru huakka' ij pakpo ijmanay. Yan'mationa'pakika' ijmanay. Aya' aratbuttaj "yamatinepahui'po,"

“yabatihuapokika’, Dios” “dakiti, Dios” mon’mationa’pakika’.

²Gobierno huairia oro’omeytaj huadiayahue’ mo’e’po, kenpa’ti oro’omey ’uruda a’eya’po, oro’omeya a’manopo’noeyaya’po, Dioseny’da a’kikaya’po, huadak a’kikaya’po, gobierno huakhuairitaj mon’mationa’pakika’ kenpa’ti aya’ huairitada mon’mationa’pakika’. ³Ken konig e’mationa’pakika’ huadakda o’e. Diosa kenda o’pak. Diosa oro’en huamanopo’yarea’eri o’epo kenda o’pak. ⁴Aya’tada e’manopo’yarea’ta’ o’pak kenpa’ti buttida hua’a Jesucristotaj aya’da eknopo’e’ta’ bo’tipakika’ne. ⁵Diosyo’da huadakda o’ika’. Jesucristo nogbokerekrida o’epo, huamanopo’noeyay’eri o’epo ke’nayo’da Diostaj manopo’noeyadik mo’ene. ⁶Ken Jesucristo huabokerek o’epo aya’tada dakhuea’ e’ka’ a’bakkahueaya’po kenpa’ti castiga e’ka’taj a’batiokaya’po o’pakpo mo’nigbuey’uyate. Kenoka’ Diosa o’pakdepo kenda moknopoea’uy. ⁷Kenda a’manbatia’pakya’po Diosa bektie’ea’uynne kenpa’ti me’ta’mona’uynne. Nog aratbutte Diosa me’ta’mona’uynne. Nog aratbut kanoknopoe’po Jesucristotaj buttida hua’a yamanmadika’ mena’uynne. Jesucristotaj yoknopoe’po buttida ijjay. Da ahue’ ijje.

⁸Konigepo meyopi’ aratbut ogkupopakpo Diostaj a’batadi’keaya’po ogkupopakpo huabokerek yan’tiona’pakika’. ’Urunopo’da konig dakhuea’ kikahue’ ya’nepo yan’tiona’pakika’. Kenpa’ti huadiayahue’ ya’nepo, maboyhue’ ya’nepo Diostaj yan’tiona’pakika’, kenda ijpakpo ijjay. ^{9,10}Kenpa’ti ettone’ huaknopoe’eriere egkupopakya’ daka’ kanotike’po, sue’da huadak yudtaj kanotike’po. ’Uru yudtaj huabokereka me’nontiahuayye’po othue’ ka’nike’. Diosen o’nenok

huadaknanada kan’kike’po. ’Urua’nanada huakuhuij a’eya’po ijhue’da kumoretkadhuahuikahue’ ka’ne’. Kenpa’ti siro oro huaka’ kenpa’ti sakbij huakka’tenanada ee’tada kenpa’ti yudtaj huakka’tenanada ee’tada othue’ ka’nike’po ijjay. ¹¹Ogkupopakpo ettone’ soata’ ka’ne’po huadak hua’ataj daka’ kan’pee’po huaknopoe’eri huairitaj kan’nigpee’. ¹²Egkupopakte ettone’a huabokerekraj manmadikahue’ ka’ne’. Konig huairia manahue’ ka’ne’. Utaka’ ka’ne’. Ijjay. ¹³Konigepo huakkuruda Adantaj o’ka’uyate Diosa. Ta’pota’ Evataj o’ka’uyate. ¹⁴Toto’a da ena’te Adan dakhuea’ kahue’ o’uyate. Toto’a da ena’te ettone’nayo o’nigpeepo dakhuea’ o’ka’uyate. Diostaj nigpeehue’ o’epo dakhuea’ o’ka’uyate. ¹⁵Ettone’ Diostaj o’noknopoe’po onsi’popakpo Diosen durugda o’neonhuahuika’apo. Nogomeytaj di’ o’nepo, Diosen daka’ ogkika’po, daka’ on’nopoe’po daka’ ogkika’po, Diostaj daka’ o’noknophonhuahuika’po Diosere durugda o’neonhuahuika’apo.

Huaknopoe’eritaj huamatoe’eri huairi konig e’dik o’ne.

3 ¹Huaknopoe’eritaj huamatoe’eri huairi ee’ta’ e’pahnayo be’api’ huadak e’dik o’e. Huaknopoe’eritaj huamatoe’eri huairi huadik o’ne obispo. Huaknopoe’eritaj huamatoe’eri huairi ’urunanada ogkika’ o’nopoe’y. Kenda buttida o’e. ²Konigepo huaknopoe’eritaj huamatoe’eri huairi huadakda e’dik o’ne. Huadak o’nenok huaknopoe’eria dakhuea’ huaahue’dik o’nika’. Nogtida ettone’ huatoe’toe’dik o’ne. Sue’da katetapi’ huapakeri e’dik o’ne. Huakka’ huamai’hue’ mayhue’dik o’ne kenpa’ti katepi’ o’ka’po daka’ o’nopoe’po kadhua’dik o’ne. ’Uruda kika’dik o’ne. Huadakda o’ne nogomeya

on'maknopoika'. Huaknopoē'eritaj huamatōē'eri huairi esoeri huaknopoē'eritaj batokudika'dik o'ne jakyo. Apagba' 'uruda manmadika'dik o'ne. ³Huamai'hue okkudahue' ika'dik o'ne. Huabatuktukeri ehue'dik o'ne. Huamanoeynoeyeri e'dik o'ne. Huakupe engaña e'magka'ta' eretpakhue'dik o'ne. Sonnopo'da e'dik o'ne. ⁴Huaknopoē'eritaj huamatōē'eri huairi ke'nen huabettaj ke'nen huatoē'taj huasi'poeretaj daka' matōika'dik o'ne. Daka' manika'dik o'ne. Ke'nensi'poa daka' nigpeika'dik o'nepo huaojtaj daka' oknopōepo onika'dik o'ne. ⁵Huabokerekpi' huatoē'taj huasi'poeretaj daka' matōehue'dik eē'nayo kenpa'ti huaknopoē'eritaj daka' matōehue'dik ya'neapet. ⁶Jesucristotaj huaboa'da eknopoē'nayo ke'na hueretda huaknopoē'eritaj huamatōē'eri huairi ehue'dik o'ne. Konig a'nnanada toto' huiri nama'da o'nopoē'uyate. 'Urunanada ijjej nama'da o'nopoē'uyate, konigepo Diosa castiga o'magka'po tototaj o'maen'uyate. Kenpa'ti hueretda huaknopoē'eri huamatōē'eri huairi huaboa'da eknopōēada nama'da huadakda ijjej nopoē'dik o'neapo. Dakhue'api' ka'dikpi' o'neapo. ⁷Kenpa'ti huadakda o'kika' oknopōehue' huae'eria oknopōē'dik o'ne. Kenpa' oknopōehue' eē'nayo huairitaj dakhuea' hua'adik o'ne. Kenpa'ti toto' huairia engaña ka'dik o'maepo.

Huaknopoē'erien huatihuapokeri huairi konig e'dik o'ne.

⁸Jesucristotaj huaknopoē'erien huatihuapokeri huairi, diáconos o'nepo 'uruda kika'dik o'ne. 'Uruda daka' nopoika'dik o'ne. Nogpa' nogpa' huaa'eri ehue'dik o'ne. Huakka' huamai'hue mayhue' o'nika'. Huakupe engaña e'magka' eretpakhue'dik o'ne.

⁹Jesucristotaj buttida hua'a Diosa mo'nopōēa'uyne. Oro'a oknopōey huaknopoē'erien huatihuapokeri huairikon daka' oknopōē'dik o'ne. 'Urunopo'ada oknopōē'dik o'ne. ¹⁰Diáconostaj oktie'ea'hued kenomeytaj daka' yan'batiahuayonhua'po yan'matinopōepo huadakda e'ne'nayo huaknopoē'erien huatihuapokeri ka'ne'po. ¹¹Kenomeyen huatoēkon 'uruda kika'dik o'ne. Ettone'en huanopo'a daka'da o'noknopōepo kika'dik o'ne. Huamahua'eri ehue'dik o'ne. Huamai'hue huapakeri ehue'dik o'ne. Daka' huanopōē'eri e'dik o'ne. Nama'da ahue'da ke'nen hua'a kenda huakika'eri e'dik o'ne. ¹²Huaknopoē'erien huatihuapokeri huairi nogtida ettone' huatoē toē'dik o'ne. Huatoē huasi'poeretaj daka' matōika'dik o'ne. ¹³Jesucristoen huaknopoē'erien huatihuapokeri huairi 'uruda en'tihuapokika'nayo huadakda o'ne aratbuta on'tinopōēapo. Kenpa'ti nogiti daka' on'nopoēpo Jesucristoen huadak hua'a on'manbatia'pakapo.

Buttida hua'a Diosa moknopōēa'uyne 'urunanada o'ē.

¹⁴Onte ida ijhuahua'apetdapi' Timoteo. In o'nigmadoya'nig ¹⁵ijhue'tada e'huahua'nayopi' Jesucristotaj huaknopoē'eri huairi be'a ya'neapet huabaktie'ea' kenda a'nopōēaya'po ontaj o'nigmadoya'ne. Oro'omey Diosen aratbut o'ey. Ken Dios o'noeonhuahuika'po kenpa'ti buttida hua'a daka' mo'tounhuahuike'. Kenpa'ti buttida hua'a'a daka' bo'tioka'ika'ne. ¹⁶Buttida Jesucristoen hua'a Diosa moknopōēa'uyne 'urua'nanada o'ē. A'nenda nopoēhue' o'ika'uyne. Kurudya' Dios o'si'poē'uyate aratbutenso'nigda. Jesucristo kenpa'da huadak o'ika'po kenyo'da buttida oa'ika'. Diosen

Nokirega mo'nopoea'uyne.
 Diosen huata'moneria
 on'tiahuayika'po daka'
 on'tihuapokonhuahuika'uyate.
 Jesucristoen huadak hua'a aya'
 aratbuttaj aya' huadaribaya'
 on'manbatia'pakonhuahua'de.
 Nogbaya' nogbaya' nogdari
 nogdaribaya' aratbut Jesucristotaj
 o'noknopounhuahuika'de. Kurudyo
 onte'ti o'hua'uyate.

**Nogok huaknopoe'eri hueretda
 eknopoe' o'noknopoebatikapo.
 Nama'da eknopoe'kon on'pakapo.**

4 ¹Nogok Jesucristotaj hueretda
 eknopoe' huakka'ahuiti
 o'noknopoe'denig'a o'noknopoebatikapo.
 Onte'ti Jesucristotaj oknopoe'hue' o'neapo.
 Da huaa'eri toto' nokiregtaj on'peika'apo.
 Toto'en nama'da huamanmadika'eritaj
 on'nigpeonhuahuika'apo. Diosen Nokirega
 kenda daka' mona'uyne. ²Da huaa'ika'eri
 da ijyaya' nopoe'hue' o'epo nama'da
 on'manmadika'apo. Huakka'ahuiti
 on'manigpeonhuahuika'apo.
³“Toepakhue'dik yane.” Nama'da
 on'mana'ika'. Kenpa'ti “nogda nogda ojpai'
 ayopoi' bapehue' yanika',” on'mana'apo.
 Kenda nama'da on'mana'apo. Diosa ken
 ojpai' ayopere o'ka'uyatenok Jesucristotaj
 huaknopoe'eri buttida huaknopoe'eri
 o'nepo Diostaj dakiti o'nona'depo ayopoi'
 eritaj kan'bape'ike'. ^{4,5}Kena'po Diosa
 aya'tada o'ka'uyatenok aya'da huadakda
 o'e. “Huadak o'e.” Diosa oa'uyate.
 Kenpa'ti dakiti Dios mon'tiona'pakdepo
 mon'bape'. Bapokhue' ehue'dik o'ene.

**Jesucristoen huamanmadika'eri
 daka' nopojika'dik o'ne.
 Huadak oknopojika'dik o'ne.
 Huadakda kika'dik o'ne.**

⁶Efeso jak huaknopoe'eri
 huama'buytaj kenda daka'
 yamanmadika'. I'manmadika'po

Jesucristoen 'uruda i'nigpeepo
 huadak hua'a iknopoe'po Diostaj
 nogiti teynopo'da i'epo. Kenpa'ti
 buttida eknopoe' daka' iknopoe'po
 Diostaj 'urunopo'da i'ika'apo.
⁷Sue'da huamanmadika'eriomey
 nama'da on'manbatia'pakonhuahua'.
 Konig judío adhueva'pane'
 on'manbatia'pakonhuahua'.
 Kenomeytaj manigpeehue' yae'. Diostaj
 yamationa'pakika'. Diosenyo'da
 yakikati'. ⁸Huas'o' a'teypakya'po
 e'kete'nayo sue'da huadak mo'ea'ne.
 Diostaj o'nigpeika'po huadkanada
 mo'ea'ne. Diostaj o'nigpeika'nok oy
 Diosa bo'tihuapokne. Durugda o'ikay
 kenpa'ti nogok Diosere durugnada
 o'noeonhuahuika'apoy. ⁹Kenda
 buttida o'e. Aya'ada oknopoe'dik
 mo'ene. ¹⁰Konigepo Diosen diga'da
 o'kikay kenpa'ti oro'taj e'tidi'kudhua'te
 diayahue' o'epo daka' o'nigikay.
 Kena'po Dios huanoeonhuahuika'eri
 o'e daka' oknopoe'y. Aya'
 hueretda huaknopoe'eritaj Diosa
 o'manopo'toeonhuahuika'po
 o'no'noeanhuahuika'apo.

¹¹Kenda yamana'ika' kenpa'ti
 yamanmadikika'. ¹²'Urudikyo'
 yabatia'pakika'. Huaknopoe'eria ontaj
 bo'tiahuaypo konigti huadadikyo'
 batia'pakdik o'neapo. Huadakyo'
 yakika'. Ontaj bo'tiahuaypo konigti
 huadakyo' kika'dik o'neapo. Diostaj
 aratbuttere di' yamaika'. Ontaj
 bo'tiahuaypo konigti di' on'maeapo.
 Cristoen nokirega 'urunopo'da yaika'
 kenpa'ti daka' yaknopojika'. Ontaj
 bo'tiahuaypo 'urunopo'da o'nika'apo
 kenpa'ti daka' o'noknopojika'apo. Sue'da
 huatone'mon ee'pi' ontaj nigpeedik
 o'neapo. ¹³A'ti ijhuahua'apoy. Ontaj
 huatiakhued ee'te huaknopoe'eri
 egkupopakte Apag Diosba' yamanika',
 yamaboroay'ika', yamanmadikika'.
¹⁴Diosen Nokirega huaknopoe'eri

huairitaj o'manopoq̄a'nok "Diosa be'tihuapokika'apone, e'maboroay', e'manmadika', e'matq̄e' kenda be'tihuapokapone." Huairia bo'tibata'te'po mona'uayne. Kenda okkahuehue' yaepo mepu'kehue' i'epo daka' yamaboroay'ika'.

¹⁵Kenda huairia mona'uayne kenda yanopoika'po daka' yakika'. Nogiti nogiti 'uruda Diosen i'kika'nok aya'ada tiahuaydik me'ne'po.

¹⁶Dakhuea'pi' ijkay huata' yatinopoika'. Menpa' nama'dapi' ijmanmadikay huata'da yatinopoikati'. Daka' yanopoepo 'urunanada Diosen hua'a yamanmadikika'. Kenda e'kika'nayo Diosere durugda i'noeonhuahuika'apo. Ontaj huanigpeika'erikon Diosere durugda on'noeonhuahuika'apo.

Huaknopoq̄e'eritaj monig magka'dik o'ene.

5 ¹Huaknopoq̄e'eritone'taj ighua' onahue' yaepo konig huadi' huaojtaj enapa' daka' yamaboroay. Huabokerek sue'da huatone'mon huae'eri konig huama'buytaj enapa' 'uruda yamaboroay'ika'. ²Ettone'tone'taj konig o'nen huayetaj enapa' daka' yamaboroay'ika'. Kenpa'ti mune'yotaj konig huaidpotaj bokerekbohue' yaepo daka' yamaboroay.

³Ayhuate'ne' huabet ehue'da o'tae'nok konig pai'da ee'ok ayhuate'ne'taj katepi' kan'bayokike' huaknopoq̄e'eria. ⁴Bepi' ayhuae' huasi'po e'kereke' huayobupi' e'kereke' e'tamaenayo huasi'po huayobupi' huaojen huayereen a'nen mo'nigbae'ika'uynig huakka'da dehuea' o'ne. Huaojtone'taj huayetone'tapi' kan'tihuapokike' Diosa kenda o'paknok kan'bayokike'. ⁵Ken ayhua huabet toehue'da konig pai'da o'nepo Diosa be'tihuapokapone on'nopoepo, kenpa'ti huame'noe sikyoere

Diostaj on'tiona'pakika'. Kenomey hueretda ayhua o'ne. Kenomeytaj huaknopoq̄e'eria kan'batihuapokike'.

⁶Nog ayhuanayo hua'enda diga'da o'deretpakika', huakka'da o'deretpakika', kenomeynayo konig nopo'noeyhue' o'ne. Hueretda ayhua ehue' o'nenok batihuapokhue' ka'nike'.

⁷Kenda huaknopoq̄e'eritaj yamana. Ayhuaensi'poapi' huayayoapi' katepi' aypopi' yan'bayokika'. Yamana. E'bayokika'nayo be'api' dakhuea' bahuaahue'dik o'neapo. ⁸Huabet konig pai'da huapane'tone'pi' huamamatone'pi' kenpa'ti huaye ayhuapi' pai'da e'taetada be'api' daka' matq̄ehue' ee'nayo kennayo dakhue'nana o'e. Kenomey nama'da Diostaj o'noknopoq̄e'eria konig oknopoehue' huae'eri nogitinada dakhuea'nada o'ne.

^{9,10}¿Huaknopoq̄e'eria be' ayhuatataj aypo yudtapi' bayokika'dik ya'ne? Pai'da ayhua huatone'nada konig sesenta nogitipi' huabayok ee'nayo, noqtida huatoe e'toe'uynayo, "huadakda o'kika'," aratbuta en'batia'paknayo, ke'nensi'potaj daka' e'matq̄e'ika'uynayo, esoeri huaknopoq̄e'eritaj jakyo e'batokudika'nayo, pai'da huaknopoq̄e'eritaj e'tihuapokika'nayo, dakhue'taj e'matinoikame'nayo, kenpa'ti katepi' nogda nogda huadak e'kikame'nayo kenomey ayhuataj aypo yudtapi' huaknopoq̄e'eria kan'bayokike'.

¹¹Ayhua sesenta huabayok ehued ee'taj aypopi' katetapi' bayokhue' kan'maika' huaknopoq̄e'eria. "Onte'ti toepakhue' ijje'po Jesucristotayo'da ijnigpeika'apoy," ea'da huabokerektaj e'mune'bo' o'nepo Cristotaj o'nenkondepo onte'ti e'toepakta' yan'pakapetpi'.

¹²Ke'nada on'dikjenonpo dakhuea'da ogka'. Aya'ada on'tipee'apo dakhuea'da o'ka', bahuaa'dik o'neapo. ¹³Kenpa'ti

kenomey ayhuataj e'bayokika'nayo katepi' kahue'dikda o'neapo. Nog jak nog jakyo on'hua'epo, on'mahu'i'ia'po nogtaj nogtaj nama'da on'bahuaa'apo. ¹⁴Konigepo ayhua huatone' ehued ee'ted kan'toepakpo kansipopakpo ta'ba jakeretaj daka' kan'matoe'. Huadakda ogkika'nok oknopoehue' huae'eriomeya sigpi' dakhuea' bahuahue'dik o'neapo ijnopoe. ¹⁵Toto' engaña egkak huakka'ahuiti ayhua Jesucristotaj e'nigpeeika'ada o'nokbatikpo toto'takon on'nigpeedepto. Cristotaj o'noknopoebatikme'te.

¹⁶Huabokerek ettone'pi' huaknopoe'eri o'nepo pai'da ayhua huabeta en'tae'nayo yudtaj kenpa'ti aypo kan'bayokike', huaknopoe'eri huakupopakerianayo aya'ada bayokhue'dik ka'nike'. Nog huerettayo'da ayhuataj bayokika'dik ka'ne'.

¹⁷Huaknopoe'erien huairi huadakda huaknopoe'eritaj huadak hua'a e'mana'ika'nayo dakhuapa kan'bayokike'po huaknopoe'eria kenpa'ti huadak o'ne kan'matinopoe'ike'. E'manbatia'pakika'nayo kenpa'ti e'manmadikika'nayo nogiti dakhuapa kan'bayokike'. ¹⁸"Vacapi' huakidtaj trigokidpi' on'tiogkubere'epo on'tikaa'ika', huoajpataj tinukuhue'dik ka'ne'. Vacaa sue'pi' huakid bapika'dik ka'ne'." Kenpa'ti "Huanaba'taj dakhuapa bayokika'dik ka'ne'." Kenda Apagba'a o'mana'nok konigti huairitaj dakhuapa kan'bayokike'po huaknopoe'eria.

¹⁹Huaknopoe'erien huairitaj "Dakhuea' o'ka'," nogtiadapi' e'huaa'nayo peehue'dik ka'ne'. "Dakhuea' o'ka'," botta'a bapa'api' en'huaakda pee'dik ka'ne'. ²⁰Huairi dakhuea' ogka'nok batikhue'da ogka'nok aya' huaknopoe'eria onpeedepto "Nama'da boka'.

Yan'no'porea'po onte'ti huadakda yag'kika'." O'na ighua' yamana'. Aya'ada mo'peepo onme'pukpo dakhuea' e'ka'ta' pakhue' o'neapo. ²¹Diosa men'tiahuayne, Jesucristoa men'tiahuayne. Diosen huata'moneria kurudya' bo'tiahuayne, ighua'da yonay. Kenda huaboa'da o'nigmadoya'ne huadakda yanopoe'epo, yakikati'. Hua'enda yapakpo kikhue' yae'. O'nen huadi'taj matinepahuihue' yaepo yaka'. Aya'tada konigti yakikati'. ²²Daka' ya'nakokienpo huaknopoe'erien huairi huae' bae'dik yae'ika'. Ida makieahuedada baehue' yaika'. Idada makieahue'ada e'bae'nayo dakhuea' ka'dikpi' ya'net kenpa'ti nama'da o'baey nogomeya mo'tinopoe'epet. Huadakda o'e yatinopoeonhuahuika'po nama'da kikhue' yae'. Dakhue'en kikhue' yae'. Huadaky'o yakika'.

²³Nogok nogok o'nen huadapo dakhue' i'ika'nok kenpa' i'ika'nok hue'ey sue'da vinoere yakmayikati'.

²⁴Aratbuta en'tiahuaytada sue'da huakka'a dakhuea' ogkika'. Dakhuea' ogkika' aya'ada on'matinopoe'. Dakhue'da ogkika' e'tinopoe'nayo konig huaknopoe'erien huairi huae' baehue'dik yae'. Aratbuta tiahuayhue' ee'te nogomey konig iregireg dakhuea' ogkika'nok menpa' dakhuea' ogkikapi' menpa' huadak ogkikapi' daka' yamaknopoe'epo. Daka' yabatiahuayika'. Dakhuea' ogkika' e'matinopoe'nayo kentaj huairi huae' baehue' yae'. ²⁵Kenpa'ti aratbuta en'tiahuaytada huabokerekpi' huadakda ogkika'. Kenda aya'da on'tinopoe'epo huairi huae' bae'dik yae'. Soatayo huadakda egkikapi' nogok huadakda ogkika' aya' on'matinokotdepo huaknopoe'erien huairi huae' bae'dik yae'.

6 ¹Huakka'ahuiti huairien huanaba' huaknopoe'eri o'ne. Aya'ada huanaba' huairitaj

'uruda kan'manigkike'. Huairi oknopohue' huae'eri o'epi' daka' kan'tinopoike' huadiayhue' ka'nike', daka' kan'nigpeike'. Ken konig egkika'nayo aratbuta huanaba'taj on'batiahuaypo Diosendiktaj tidikehue' o'neapo kenpa'ti Jesústaj huadak hua'a tierikikahue' o'neapo. ²Huairi huaknopoe'eri ee'nayo "Do'ed huama'buy huairi sue'da huadak tinopoe'dik ijje'po kenpa'ti sue'da nigpeedik ijje'y," huanaba'a ahue' ka'ne'. Diosa huairitaj di' o'taenok kenpa'ti huairi huaknopoe'eri huama'buy o'enek nogiti nogiti huadak kan'tihuapokike' kan'nigpeike'. Kenda yamanmadika' kenpa'ti yamana'. Huaknopoe'eritaj yamana'.

Diostaj e'nigpeika' huadakda o'enek durugnopoda o'neonhuahuika'apo.

³Sue'mon huamanmadika'eri Jesucristo Huairitaj buttida e'manmadika'taj e'nigpeeta' pakhue' o'nepi' kenpa'ti Diosen huamanmadika' pakhue' o'nepi' nogpa'da e'manmadika'ta' e'paknayo kenomey konig o'ne on'batia'pakapone. ⁴Kenomey huakka'da ijnopoe'y nama'da on'nopoenig'a nopohue' o'ne. Dakhue'no'pada nogpa' nogpa' nama'da e'batia'pakta' o'deretpak. Huadiktaj e'batia'pakta' o'deretpaknok kenomeytaj on'peepo on'bahuadiayogka'apo, huayahuaya dakhuea' on'mana'apo, on'mahui'ia'apo nama'da huayahuaya on'matinopoe'apo. ⁵Kenpa'ti nama'da huamanmadika'eria huayahuaya on'maboyika'apo. Nama'da huanopoe'eritaj kenpa'ti buttida hua'a nopohue' huae'eritaj on'maboyika'apo. Diosen eka'nayo huakka'da katepi' ijmatoe'apoy nama'da on'nopoe. Kenomeytaj yabakhuati'. ⁶Huakka' katepi' e'matoe'ta' pakhue' o'epo Diosen e'kika'nayo

durugnanada o'unhuahuika'apone. ⁷Ken e'si'poe'te katepi' matohue'da o'uyne kenpa'ti o'bueydepo sigpi' tohuahue'dik o'ea'pone. ⁸Huakka'da katepi' matohue' e'ead aypo yudtaereyo'da o'toe'po durugnada e'dik o'ea'pone. ⁹Nogomeynayo huakka'nada e'matoe'ta' o'deretpaknig'a nama'da nogda nogda bae'dik ya'neapet. Toto'taj nama'da yan'nigpee'apetpi'. Kenpa'ti nogta' nogta' yan'deretpakpo dakhuea' yagka'apetpi'. Diosa castiga o'magka'po kenpa'da o'maenapo. ¹⁰Be'api' huakupeta' on'eretpakpo nogda nogda dakhuea' ogkika'apo. Huakka'ahuiti huakupe o'deretpakpo nama'da ogka'depo Jesucristotaj o'noknopodenig'a o'nokbatikdepo pai'nanada on'nopo'unhuahua'.

Jesucristotaj daka' yanigpeika'po yaknopojika'.

¹¹Onnayo Diosen huanigpeika'eri i'enek, Timoteo, kenda huaboa'da ona'ne kahue' yae', dakhuea' kahue' yaika'. Huakka' yapakpo huadakda yakika', Diostaj di' yaepo daka' yanigpeika', Diostaj daka' yaknopounhuahuika', aya'tada di' yamaika', huaknopoe'eritapi' dakhuea' egka'nayo huadiayhue' yaepo daka' yaknopoe'po yamana'. ¹²Oknopohue' huae'eria e'tieriknayo, batikhue' yae'. Dakhuea' e'ka'ta' e'paknayo kahue' yae'. Jesucristotaj daka' yaknopounhuahuika'po Diostaj yanigpeika'. Diosere durugda ijnoe'nhuahuika'apoy diga' yaknopojika'. Huakka' aratbut on'peepo "Ijnopo'kore'uypo Jesucristotaj yoknopojikay," o'na daka' e'mana'te "Doere yanoe'nhuahuika'." Kenpa' Diosa menuyne. ^{13,14}Diosa aya'tada o'manoea'ika'. Ponceo Pilatotaj Jesucristoa me'pukhue'ada "Judfoen Huairi ijje'y," buttida ona'ne. Diosen

hua'a yanigpeika'. Aya'da ona'denig daka' yakika'. "Dakhuea' i'ka'," be'api' onahue'dik mo'ene. Jesucristo Huairi tiakhued ee'ted huadaknada yakika'.¹⁵ Nogok Diosa o'pakdepo o'ta'mona'apo Jesucristotaj o'batiahuay'ea'apo. Dios huamadurugpaka'eri o'epo kenyo'da huamananhua' huairitone' o'ika'nok. Kenpa'ti teynanada o'ika'. Aya' gobiernoen huairi o'e. Huamata'mona'erien huairi o'e. Diosnayo huaboro' huairida o'ika'.¹⁶ Diosyo'da bueyhue'dik o'epo o'noeonhuahuika'. Huakjeyyo o'noeonhuahuika'. Keyo be'api' huahuahue'dik o'ene. Kenpa'ti Diostaj nogtiapi' aratbuta tiahuayhue'da o'nika'. Oydapi' tiahuayhue'dik o'nika'. Ke'nayo'da huadaknada o'ika' aya'ada kan'batia'pakike'. Kentaj kan'nigpeike' aya'tada Diosa kamananhuauike'po.

¹⁷ Huakka'da huamatoe'eri huairitaj yamanati'. "Huakka' ijmatoy, huairi ijje, huadak ijje." Huata'da tinopohue' yane', yamanati'. "Huakka' ijmatoy katetapi' me'pukehue'dik ijje," nopohue'

yane', yamanikati'. Menokapi' kenda matohue'dikda ya'neapet. "Oro'taj bo'tihuapokika'po Diosa dakhuapa bo'yokika'ne. Diosa dakhuapa beyokika'apone," yanoknopoika'. Yamana'.¹⁸ "Nogomeytaj huadakda yag'kika', yan'batihuapokikati', daknopo'da ya'nepo yan'bayokikati'." Kenda yamanika'.¹⁹ Ken konig egkika'nayo Diosa 'urua'nanada o'matoyika'apo kenpa'ti Diosere durugnanada on'noeonhuahuika'apo.

**Ta'pote kenpa'da
Timoteotaj ona'uyate.**

²⁰ Diosa 'urudikda huakka' me'nopoe'ayne. Daka' yadiktoika'. Daka' yanigpeika'. Daka' yamanmadikika'. Nogomey nama'da en'manbatia'pakonhua'te peehue' yamaika'. 'Urunanada o'nopoy nama'da on'batia'pakika'.²¹ Kenomey 'urunanada ijnopoy on'nopoenig'a onte'ti Diosen hueretda eknopoe' oknopohue' o'ne. Kenomeytaj peehue' yamaika', Timoteo.

Ontaj Diosa daka' me'tounhue'.